Aan de Koning

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Staats- en bestuursrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onze referentie
8118932

Datum 26 oktober 2026
Betreft Nader rapport inzake het voorstel van wet, houdende wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren in verband met het treffen van een structurele voorziening voor het benoemen van rechters-plaatsvervangers en raadsheren-plaatsvervangers in hun eenenzeventigste levensjaar

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw Kabinet van 11 september 2026, nr. 2026001900, machtigde Uwe Majesteit de Afdeling advisering van de Raad van State haar advies inzake het bovenvermelde rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Dit advies, gedateerd 30 september 2026, nr. W16.26.00300/II, bied ik U hierbij aan.

De tekst van het advies treft u hieronder cursief weergegeven aan, voorzien van mijn reactie.

Het gekozen wettelijk criterium om tot benoeming van plaatsvervangende rechters en raadsheren over te kunnen gaan, is dat er sprake moet zijn van een gebrek aan capaciteit van rechterlijke ambtenaren met rechtspraak belast. Volgens de toelichting kan bij een gebrek aan capaciteit onder meer, maar niet uitsluitend, worden gedacht aan omstandigheden waarin de beschikbare capaciteit onvoldoende ruimte biedt om complexe zaken te behandelen, te voldoen aan de professionele standaarden, de werkdruk te verlagen, de vervangingsvraag door natuurlijk verloop op te vangen of te voorzien in de groeiende personeelsbehoefte bij een gerecht.

De Afdeling advisering van de Raad van State onderschrijft de keuze van de regering om ook in de structurele regeling te kiezen voor de mogelijkheid van een nieuwe benoeming van rechters en raadsheren die de leeftijd van zeventig jaar hebben bereikt als rechter- of raadsheer-plaatsvervanger. Ook heeft zij begrip voor de keuze om geen benoemingscriteria in de wet op te nemen aan de hand waarvan de rechters en raadsheren die de leeftijd van zeventig jaar hebben bereikt individueel worden beoordeeld.

De Afdeling merkt wel op dat het vereiste dat de benoeming moet samenhangen met een gebrek aan capaciteit, een te beëindigen toepassing van de regeling impliceert. Immers, wanneer wordt voorzien in dat gebrek aan capaciteit kan de inzet van de regeling beëindigd worden.

Uit de toelichting bij het voorstel blijkt echter niet wie verantwoordelijk is voor de vaststelling dat er sprake is van een gebrek aan capaciteit en of deze vaststelling

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Staats- en bestuursrecht

Datum
26 oktober 2026

Onze referentie
8118932

per gerecht kan verschillen. Benoeming gebeurt bij koninklijk besluit op voordracht van de minister van Justitie en Veiligheid,[1] nadat een gerechtsbestuur een voordracht daartoe heeft gedaan aan de Raad voor de rechtspraak binnen drie maanden na het ontslag vanwege het bereiken van de leeftijd van 70 jaar. Daaruit zou kunnen worden afgeleid dat de minister van Justitie en Veiligheid verantwoordelijk is voor de afweging of een geslaagd beroep wordt gedaan op capaciteitsgebrek. Tegelijkertijd duiden de voorbeelden van situaties waarin sprake kan zijn van een capaciteitsgebrek op een afweging die logischerwijze plaatsvindt op het niveau van de gerechten. In dat kader is voorstelbaar dat het gerechtsbestuur de vaststelling doet of capaciteitsgebrek noopt tot benoeming van rechters en raadsheren die de leeftijd van zeventig jaar hebben bereikt tot plaatsvervanger.

Omdat het wetsvoorstel regelt dat rechters die de leeftijd van zeventig jaar hebben bereikt alleen maar kunnen worden benoemd als dat capaciteitsgebrek zich voordoet, adviseert de Afdeling in de toelichting in te gaan op de vraag wie verantwoordelijk is voor de vaststelling of sprake is van capaciteitsgebrek.

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft een aantal opmerkingen bij het voorstel en adviseert daarmee rekening te houden voordat het voorstel bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt ingediend.

De vice-president van de Raad van State,

Het advies Afdeling advisering van de Raad van State heeft geen aanleiding gegeven tot het wijzigen van de tekst van het wetsvoorstel. Wel is naar aanleiding van het advies – zoals de Afdeling advisering van de Raad van State zelf heeft geadviseerd – de memorie van toelichting aangevuld. In het algemeen deel is bij de toelichting over de benoeming tot rechter-plaatsvervanger of raadsheer-plaatsvervanger (paragraaf 4.3, voorheen 4.2) expliciet beschreven wie gaat over de vraag of er sprake is van een gebrek aan capaciteit. De feitelijke vaststelling van een gebrek aan capaciteit gebeurt op gerechtsniveau en het gerechtsbestuur stelt dit vast, waarna deze onderzoekt hoe dit op te lossen. In het geval dat het gerechtsbestuur kiest voor de benoeming van een 70+ plaatsvervanger, blijft gelden – net zoals in de huidige tijdelijke regeling – dat het betrokken gerechtsbestuur een aanbeveling tot benoeming doet aan de Raad voor de rechtspraak.

Ik verzoek U het hierbij gevoegde voorstel van wet en de gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zenden.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

[1] Artikel 2, eerste lid, Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren.